

COS: Centrum voor internationale samenwerking, GOMA: Gelderse Organisatie voor Maatschappelijk Activeringswerk, GPVO: Gelderse Plattelandsvrouwen Organisaties, SBOG: Samenwerkende Bonden van Ouderen in Gelderland, Sensor Gelderland: voorheen SOS Telefonische Hulpdienst.

Meerwaarde van georganiseerde vrijwilligersverbanden

De vijf bovengenoemde vrijwilligersorganisaties werken allen met een klein professioneel bureau en worden gesubsidieerd door de Provincie Gelderland vanuit het programma Sociaal. De vele vrijwilligers vormen het bestaansrecht van deze organisaties.

Met deze notitie tonen we de kracht van vrijwilligers en hun organisaties. U leest: een uiteenzetting van maatschappelijke ontwikkelingen; een kort overzicht van kernprestaties en ambities per organisatie; het belang van vrijwilligers; afsluitend met een gezamenlijk project.

1. Ontwikkelingen van invloed op vrijwilligers en hun organisaties

De individualisering binnen de samenleving is al jaren geleden ingezet. Individualisering staat voor eigen verantwoordelijkheid, mondigheid, autonomie en zelfbeschikking. De overheid legt steeds meer verantwoordelijkheid bij burgers en hun maatschappelijke organisaties om de samenleving vorm te geven. Het vrijwilligerswerk wordt beschouwd als een kernelement van de betrokkenheid van burgers bij de verantwoordelijke samenleving.

Op provinciaal niveau spelen diverse ontwikkelingen: een nieuw College met ingang van april 2011; bezuinigingen aangekondigd in 2010; de provincie wil terug naar de kerntaken: signaleren, agenderen en stimuleren; het thema sociaal verschuift meer en meer naar gemeenten; vanuit de regionale sociale debatten komen thema's op zoals: opkomen voor kwetsbare burgers, actief burgerschap en de leefbaarheid in de kleine kernen.

Op gemeentelijk niveau komen ook bezuinigingen. Voor een succesvolle uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning is de inzet van vrijwilligers een voorwaarde. Gemeenten willen middels de Kanteling en bij het 'Welzijn nieuwe stijl' meer uitgaan van de vrager/klant. Zij vragen de klant eerst hulp in te schakelen vanuit eigen netwerk. Hiervoor zullen steeds vaker vrijwilligers nodig zijn.

Samengevat: De geschetste ontwikkelingen (landelijk, provinciaal en lokaal) noodzaken een steeds groter beroep op vrijwilligers. Bestaande vrijwilligersverbanden willen/kunnen hieraan bijdragen. Vrijwilligers behoeven voor het uitvoeren van hun taken structurele ondersteuning. De vijf vrijwilligersorganisaties: COS, GOMA, GPVO, SBOG en Sensor, hebben direct contact met de basis van de samenleving, zij werken aan belangenbehartiging, sociale samenhang en via direct contact. Met een minimaal budget ondersteunen zij vele burgers. Het zijn organisaties die voortkomen uit de burgers; 'de barometer' van de samenleving.

COS Gelderland
Pr. Hendrikstraat 5
6521 AV Nijmegen
024 - 323 30 18
www.cosgelderland.nl

GOMA
Willemsplein 34-4
6811 KC Arnhem
026 - 443 04 31
www.gomagelderland.nl

GPVO
Willemsplein 44-3
6811 KD Arnhem
026 3892585
www.gpvo.nl

SBOG
Dkn. Dr. Mulderstraat 6d
6661 AB Bemmel
0481 - 453 680
www.sbog.nl

Sensor
Postbus 213
6860 AE Oosterbeek
026 - 445 90 51
www.sensor.nl/Gelderland

2. Overzicht van kernprestaties en ambities per organisatie

COS: Centrum voor internationale samenwerking

Kernprestaties 2009-2010

- jaarlijks zijn gemiddeld 25.000 personen bereikt via ondersteuning van (met name kleine) *gemeenten bij ontwikkelen en uitvoeren van vrijwilligersbeleid* t.a.v. participatie en integratie, duurzame samenleving, mondiale vorming, uitvoering WMO en het bevorderen van sociale samenhang.
- ruim 100 *vrijwilligersorganisaties* (waaronder 40 migranten-zelforganisaties) zijn jaarlijks actief ondersteund middels *adviesgesprekken, begeleidingstrajecten, trainingen en workshops* van - ontwikkeling en uitvoering van methodieken. Ook zijn 40 maatschappelijke stages gekoppeld aan (mondiale en migranten) vrijwilligers organisaties.
- 320 bestuurlijke organisaties bereikt met activiteiten rondom *participatie en integratie* binnen bestaande vrijwilligersorganisaties, netwerken en besturen
- aandacht voor *mondiaal en kleurrijk vrijwilligerswerk* op grote festivals (Bevrijdingsfestival, Music meeting, Huntenpop).
- agenderen van het belang van vrijwilligerswerk voor sociale samenhang, integratie en participatie middels o.a. *lokale debatten*.

Ambities voor 2012-2015

- Continueren en groei naar jaarlijks bereik van ten minste 30.000 personen via ondersteuning van (met name kleine) gemeenten bij ontwikkelen en uitvoeren vrijwilligersbeleid t.a.v. participatie en integratie, duurzame samenleving, mondiale vorming, uitvoering WMO en het bevorderen van sociale samenhang.
- Uitbreiding ondersteuningsaanbod en netwerkactiviteiten voor vrijwilligersorganisaties, groei naar bereik van ten minste 150 lokale vrijwilligersorganisaties per jaar.
- 100 maatschappelijke stages gekoppeld aan (mondiale en migranten) vrijwilligers organisaties.
- Bevorderen van uitwisseling en netwerken tussen 'witte' en 'gekleurde' vrijwilligersorganisaties in eu-regionaal verband.
- Bevorderen van samenwerking tussen bedrijven en vrijwilligersorganisaties.

GOMA: Gelderse Organisatie voor Maatschappelijk Activeringswerk

Kernprestaties 2009-2010

- *Ondersteuning vrijwilligers*: t.b.v. hun maatschappelijke inzet voor mensen in kwetsbare situaties (jongeren, ouderen, allochtonen en GGZ) en t.b.v. vrijwilligers in Cliëntenraden voor wat betreft ondersteuning gemeentelijk Wmo- en welzijnsbeleid, zorginstellingen, steun bij verlies.
- *Participatie*: Homestart door Humanitas, Dialoogplatforms t.b.v. meer integratie en arbeidsparticipatie van allochtonen, Diaconale netwerken ondersteunen mensen in achterstandssituaties en wijzen zorgmijders de weg naar de gemeentelijke overheid.

Sociale cohesie: de organisatie Dagen van de Dialoog op lokaal niveau, lokale samenwerking van moslims en christenen gericht op imams, pastores en parochie/kerkgemeente/moskeebesturen.

Informeel Zorg: t.b.v. integratie en meedoen in de samenleving van mensen met psychiatrische achtergrond en hun naastbetrokkenen, Vriendendienst, ondersteuning van mantelzorgers.

Ambities voor 2012-2015

- Het blijvend kunnen inzetten van het vrijwilligerspotentieel uit de levensbeschouwelijke groeperingen, als belangrijk maatschappelijk kapitaal voor participatie, tegen vereenzaming en vóór behoud en vergroting van sociale cohesie.
- Alert zijn en blijven op allerlei vormen van huiselijk/seksueel geweld en intimidatie.
- Vrijwilligers stimuleren tot lokaal georganiseerd werken en hen daarbij begeleiden zodat hun inzet effectief is en (dure) professionele zorg en hulpverlening overbodig maakt.
- Met projecten actief zijn in 60% van de gemeenten in Gelderland. Het potentieel is: katholieke parochieverbanden met daarin *140 diaconieën en caritasafdelingen; *275 Protestantse diaconieën; *12 Humanitas afdelingen. In totaal bereikt GOMA in Gelderland circa 425 plaatselijke vrijwilligersorganisaties, met circa 6000 vrijwilligers.

Kernprestaties 2009-2010

- *Vraaggerichte ondersteuning aan vrijwilligers.* Organisaties ondersteunen bij het ontwikkelen van hun activiteiten. Voorbeeld: Ondersteuning van de Provinciale besturen van VrouwenOrganisaties bij het opstellen van hun jaarlijkse leefbaarheids activiteitenplan.
- *Initiërende ondersteuning,* initiatieven sluiten aan bij Actief Burgerschap en de Kanteling. *Voorbeeld:* Ondersteuning bij het ontwikkelen van Workshops Eigen kracht en Zelfredzaamheid en de rol van de Gemeente.
- *Training van bestuursvrijwilligers.* Het trainen van de eigen achterban en bestuurders. *Voorbeeld:* Cursussen actualiseren, voor oudere en wijzere deelnemers (vergrijzing verenigingswerk).
- *Netwerkversterking van de vrouwenorganisaties,* lokaal en regionaal. Voorbeeld: Organisatie **PlattelandsParlementGelderland**, samen met Ver. Kleine Kernen e.a.
- *Participatie initiëren.* Het ondersteunen en stimuleren van vrouwennetwerken tot deelname aan WMO-raden en Streekcommissies.

Ambities voor 2012-2015

- Het accent van de ondersteuningsvragen is sinds 2010 aan het veranderen. Hoe de Zelfredzaamheid van de 150 afdelingen te waarborgen, is steeds vaker een belangrijk thema bij de ondersteuningsvragen.
- Actuele thema's : De ondersteuning aan de vrijwilligers(organisaties) komt steeds meer op organisatorisch vlak (het managen) te liggen. Daarnaast stijgt de gemiddelde leeftijd van de vrijwilliger naar 65 jaar en vervullen zij steeds vaker mantelzorgtaken naast hun vrijwilligerswerk. Zelfredzaamheid en zorg voor de naaste, zijn thema's die deze vrouwen, de vrijwilligers van huis uit kennen en actief betrokken bij zijn. Ruim 3.000 vrijwilligers verzorgen met elkaar in 150 afdelingen de aansluiting van 15.000 vrouwen met de kernen van het Gelderse platteland. Wij van de GPVO voelen ons uitgedaagd om deze vrijwilligers ook na 2013 dusdanig te ondersteunen, zodat zij zelfredzaam kunnen blijven ondanks hun stijgende leeftijd.

SBOG: Samenwerkende Bonden van Ouderen in Gelderland

Kernprestaties 2009-2010

- *Ouderenondersteuning* door vrijwillige ouderenadviseurs (voa) en belastinginvulhulpverleners (bih): deze 600 vrijwilligers ondersteunden in 2009 ruim 16.000 ouderen in Gelderland. De SBOG verzorgt de opleiding en structurele bijscholing zodat zij actuele kennis en vaardigheden bezitten om ouderen wegwijz te maken in regelgeving en met invullen van formulieren.
- *Woonwensen van senioren:* Middels panelgesprekken met vele ouderen zijn de woonwensen in kaart gebracht; aanbevelingen worden vertaald in heldere plannen en acties voor belangenbehartigers, corporaties en gemeente waardoor beleid beter aansluit op de vraag van de oudere.
- *Organiseren van (regionale) voorlichtingsbijeenkomsten* over de Wmo, AWBZ, Verkeersveiligheid, Regiotaxi, e.a. aan kaderleden van de 220 afdelingsbesturen van Ouderenbonden in Gelderland, ruim 1000 belangenbehartigers.
- *Bereikbaarheid en toegankelijkheid van stations* zijn onderzocht in Achterhoek, op de Valleilijn en in Zuid Gelderland. Inspraak op vervoer en mobiliteit geeft onafhankelijkheid en biedt ouderen de mogelijkheid deel te nemen aan de samenleving. Met de resultaten wordt beleid beïnvloed richting o.a. provincie, gemeenten, NS, Prorail en vervoerders.

Ambities voor 2012-2015

- Werven, scholen en bijscholen van nog meer vrijwilligers vanwege de maatschappelijke behoefte aan meer en goed geschoolde vrijwilligers zodat vele (kwetsbare) ouderen ondersteuning ontvangen.
- Ouderen meer bewust maken van hun situatie op het gebied van wonen, verkeer en gezondheid. Aanbevelingen, tips en informatie geven zodat zij bewuste keuzes maken op het gebied van verhuizen of niet/deelnemen aan verkeer / voorkomen van ziekten/ behoud van gezondheid e.a.
- Signalen en vragen van ouderen vertalen in beleidsaanbevelingen en concrete activiteiten . De 7 regionale overlegplatforms zijn het contact met de basis (220 afdelingen), zij brengen de vraag van de oudere in beeld. De doelgroep groeit, de vraag ook.
- Bevorderen van bewustwording bij beleidsmakers-waardoor met i.p.v. over ouderen beleid wordt gemaakt.
- Aandacht blijven vragen aan beleidsmakers/organisaties op het gebied van toegankelijkheid en bereikbaarheid van voorzieningen. Hiervoor ook ouderen blijven voorlichten op aller gebied.

Kernprestaties 2009-2010

- 120 vrijwilligers bieden 24 uur per dag en zeven dagen in de week ondersteuning aan iedereen die daar behoefte aan heeft; in 2010 zijn er bijna *28.000 telefonische gesprekken gevoerd*;
- 15 vrijwilligers chatten en e-mailen; in 2010 zijn er bijna *400 chatgesprekken* gevoerd en ruim *100 e-mailcontracten* geweest;
- Sensor Gelderland biedt aan vrijwilligers een erkende *basisopleiding* en permanente begeleiding en *training*.

Ambities voor 2012-2015

Om de kernactiviteit waar te maken heeft Sensor Gelderland als ambities:

- Het werven en behouden van zoveel vrijwilligers dat bereikbaarheid 24 uur per dag gerealiseerd wordt.
- Het zoeken naar vormen om ons aanbod aan te passen aan de moderne communicatie.
- Het aanbod brengen bij mensen voor wie Sensor iets kan betekenen, maar die niet uit zichzelf de stap naar Sensor zetten.
- Samenwerken met organisaties op het gebied van wonen, zorg, welzijn en psychosociale hulpverlening en met andere organisaties in de informele zorg.
- Vergroten van het netwerk.
-De naamsbekendheid en bekendheid met de inhoud van Sensor vergroten.

3. Vrijwilligers: het cement van de samenleving

De vijf organisaties maken deel uit van een fijnmazig netwerk van vrijwilligersstructuren en ondersteunen daarmee ruim 1.000 lokale organisaties met meer dan 12.000 actieve vrijwilligers. Onbetaalde krachten vormen de onmisbare schakel tussen de overheid en burger. In welke vorm het vrijwilligerswerk ook wordt gegoten, de onbetaalde inzet heeft het meeste succes als de overheid zich niet terugtrekt, maar bereid blijft een rol te spelen. Vrijwilligers werken ook na vijf uur, bevorderen de vitaliteit in kleine kernen, hebben elkaar en bovenlokale ondersteuning nodig. Actief burgerschap vraagt regie en faciliteiten. Het werken met vrijwilligers levert een schat aan betrokkenheid, inzet en informatie over maatschappelijke thema's.

4. Gezamenlijk signaleringsproject

De provincie wil ook in de toekomst blijven signaleren en agenderen. Wij: COS, GOMA, GPVO, SBOG en Sensor, zijn bij uitstek de aangewezen organisaties om te signaleren: Vrijwilligers 'staan met de voeten in de klei'.

Wij willen daarom onze krachten bundelen in een **Signaleringsproject**: Per regio zetten we onze maatschappelijke verbanden in op een actueel thema en kunnen op verzoek signalen aanleveren met beleidsvoorstellen. Uit de regionale debatten komen diverse thema's naar boven die inzicht vragen:

- ondersteuning van kwetsbare burgers: wie zijn dit? waar is behoefte aan?
- actief burgerschap/ participatie: door wie? waar? wie is waar nodig?
- leefbaarheid in kleine kernen: waar komt het in geding? wat kunnen we doen?

Met deze notitie willen wij de kracht van de vrijwilliger en hun organisatie benadrukken. Wij willen graag in gesprek met ambtenaren, Statenleden en Gedeputeerde(n) om bovenstaande thema's en voorstellen te bespreken. Het behoud van ondersteuning aan vrijwilligers en hun producten blijft van groot belang voor alle burgers in Gelderland!